

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОТОВИ ОРГАНІЗМІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ
ОСМОД В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGАН OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, INC.

ГРИ ЦЕНТИ. РИХ XXXIII.

Ч. 224. Джерси Сіті, Н. Дж., субота 28 вересня 1925.

VOL. XXXIII. No. 224. Jersey City, N. J., Saturday, September 26, 1925. THREE CENTS

Американська Довгова Комісія відкинула перше пропозиційне французької делегації.

ВАШИНГТОН, Д. К., 24. вересня. — Голова французької делегації Жосиф Кабо пропонує нині на першій нараді з Американською Довговою Комісією свій перший план сплати Злученим Держavam Францією воєнного догу, який по нинішній день виноситься разом з військовими понад чотири мільярди доларів.

В сьому плані Кабо предкладає:

1. — Щоби злучити воєнні доги Франції з догом за купівлі від Америки воєнних засобів, які залишилися по війні.
2. — Щоби відписати Франції пробиент від догів за час від скінчення війни дотепер, оскільки вона не заплатила.
3. — Щоби Франція заплатити Злученим Держavam сього року першу рату в сумі \$25,000,000 і буде ту суму щороку по-степенно збільшувати, аж до 1945 року, коли вона дійде до \$90,000,000. Починаючи з 1945 року Франція вже платила-б одностайно по \$90,000,000 річно протягом 40 літ. Значить, загалом сплачувала-б увесь воєнний довг 62 роки, таксамо як умовилися з Англією.

Голова Американської Довгової Комісії Андрій Меллон заявив, що не може прийняти цього пропозиційного, та що наміс-те предлажить на наступній конференції свій план.

Репортери газет питались міністра Каа, чи він буде держати лише свою плану і від нього не відступити, та він їх успокоїв, що се ще не його останнє слово у сія справі.

ТЯЖКО ДЛЯ ФРАНЦІЇ.

ВАШИНГТОН, Д. К., 24. вересня. — Кореспондент париського дневника Матен, Стефан Люзан, який приїхав сюди з французькою довговою комісією, вислав до своєї часописи кабзельний звіт про перший день конференції, в якому каже, що коли Америка прийме навіть свій проєкт, то Франції буде дуже тяжко покрити щорічні видатки. Вже в перших 20 років сплати воєнних догів Америці й Англії, каже він, Франція мусить не платити річно на заграничні доги менше ніж \$130,000,000. Колик до того додати, каже він, видатки, які Франція мусить покрити на відбудову знищених околиць Франції Німеччиною, які у цілій сумі мають досягти одного мільярда доларів, та можна уявити собі, як Франція буде терпіти під тягарем фінансових зобов'язань.

Тому, каже Люзан, Кабо старався, щоби сплати Америці в перших 20 літ догів не були занадто тяжкі, і щоби не прийняти зобов'язань, яких Франція не могла-б виконати.

ЛАТВІЯ ПЛАТИТЬ ДОВГ.

ВАШИНГТОН, Д. К., 24. вересня. — Американська Довгова Комісія підписала сьогодні угоду з представниками Латвії щодо сплати догу в сумі \$5,779,562.76.

На основі угоди Латвія заплатить зараз \$4,562.76, а решту сглатить в 10 пірчих ратах до 1930 року. На сей довг Латвія дасть бонди.

Міністр скарбу Меллон каже, що економічний і фінансовий стан Латвії добрий і вона легко може сплатити сей довг. Вона винна його за воєнні матеріали, які закупляла від Америки по війні і за поживу, яку дістала від Гувера на кредит.

ЗАПОДАЮТЬ НОВІ ПОЗИЧКИ ДЛЯ АМЕРИКИ.
НЮ ЙОРК, Н. Я., 24. вересня. — В тутешніх фінансових кругах заподують, що по подогодженню французького догу з іншими державами американські банки отворять новий кредит для Європи.

Досі, як кажуть, вони признали готизм і кредити для загранич на суму 10 біліонів доларів.

ДОБРИЙ ЗАРОБОК.

ПАМ БІЧ, Флорида, 24. вересня. — Пані Франсес Крегін продала тут 250 акрів землі біля озера Ворт за \$1,750,000. Сю землю купив був її покійний чоловік тому 10 літ за 250 доларів.

НАМОВЛЯЮТЬ ГАЙЛАНА КАНДИДУВАТИ.
НЮ ЙОРК, Н. Я., 24. вересня. — Приятелі Гайлана намовляють його, щоб кандидувався на мейора міста Нью Йорку яко незалежний кандидат.

Як кажуть, між ними приятелями є і багаті люди, які готові покрити видатки виборчої кампанії.

РУХ ДО ФЛОРИДИ.

ВАШИНГТОН, Д. К., 23. вересня. — Торік і сього року рух до Флориди так змігся, що почта в тому ставті лих з великим трудом могла поспіти голгодожувати навал чертових послик до Флориди і з Флориди. Щоб сьому зарадити, почтова влада поробить тепер заходи, аби побільшити у Флориді почтові вигоди.

ЗА ЗМЕНШЕННЯ ПОДАТКІВ.

ВАШИНГТОН, Д. К., 24. вересня. — Сенатор Кертіс пише в журналі Нейшеса Бізнес, що федеральні податки Злучених Держав мають зменшити з пів мільона доларів.

Служба на се годісе чер звелення ошанціонати у розходах і бюджеті: На се, каже, Конгрес повинен дати упованіженіе президентови Куявизю.

„ЗЛОТІЯ“ ПАДЕ.

НЮ ЙОРК, Н. Я., 24. вересня. — Сьогодні на тутешній біржі польський „злотий“ упав до 17 центів за олонко. Його нормальна ціна 193 центів, а в останніх днях цютовано його до 18 центів. Сей спадок започався, як повідомляють з Європи, „злотий“ небаром може ще більш упасти.

МОРДУВАВ ЛЮДИЯ ЗА ДОЛЯРИ.

Яксь баба з Заболотова прихидила кілька разів до Лукашуків жінки і казала: „Ти жеші зде зі своїм чоловіком, забий його!“. — а при тиї ска-зала, що вона має чоловіка, який за гроші забє і нікого про це не доповідає, бо він від та-ких справ спеціаліст, забуваючи про кілька разів і до те-пори ніхто не дізнався. Лукашуків порозумілися зі своїм зятєм Грицьком Дашкевичем з його жінкою, себто дочкою б. П. Лесю, удалися всі троє до баб, куди прийшли і справі убийства. Уложили плян і на-значили день забити. За виконання убийства мали заплатити 1000 доларів, або 5 моргів по-року по 5 метрів збіка. Спідат Федір Лукашук, званний Федчук з Заболотова. При помо-чи Грицька Дашкевича виконав убийство 25. липня, ч. р. Справців арештовано. Федір Лукашук-Федчук, виставив справжній морду утік. При цій нагоді викрилося, що Лукашук Федчук має на сумнінню 5 жертв. Іменно забив він мину-лого року жінку залізничника Ілюка і його маму, за намовою і заплатою Ілюком 250 доларів, а перед 4 літами мордував 3 жінки в Толукові ривоз за заплатою і намовою.

БОЛШЕВИКИ ХОТЯТ ЗРОБИТИ З ЦИГАНІВ ГІЛЬЯКІВ.

Москва. — „Зробити циганів рільниками!“

Це є найновіший клич прав-вительства.

Комісаріят рільництва поста-новив щоби цигане перестали волючотися з місця на місце: зерно ціле їх жити. Вони му-сять стати користими для дер-жави. В тій цілі уложено вже навіст закон, який покінчить дотеперішнє дарювання цига-нів. На основі того закона усі цигане три роки після оголо-шення цього закону мають по-селитися в селах і спокійно у-правляти землю. Уряд годіть-ся віддати циганам певну кіль-кість землі, на якій могли-б по-будувати свої села і жити окре-мимим — циганським життям.

Колой які цигани хотіли та-ки волючотися даліше, то з ними уряд поступив би дуже остро. Він заслав би їх на за-слання.

Дуже можливо, що більше вишній уряд утворити на У-країні ще одну, циганську дер-жаву.

РАКЕТА ДО МІСІЯ.

Англійський денник „Мор-нинг Пост“ поміщує доущу статтю про винахід Готтарда, який збрив проект ракети нового типу, що може, по його думці, доїхати до мі-сяця. Принцип винахідника не новий, тільки оригінальне його виконання. У ракеті є кілька вибухових ядер, які загорюють-ся один від одного, вводяць се-бе в рух і відідрюють його не-впинно. Ракета зброблена з окремих частин, які відпадають по-степенно, як кожне ядро ви-користане вибухом. Проф. Гот-тард гадає, що ракета важить 8—10 тон буде відволочаюся, що-би доїхати до місяця. Отання частини має розірватися в мо-мент, коли зуцариться з пла-неетою і спалахне пошумом, за-валяки якому астрономом на зе-млі зможець переконатися, чи ракета доїхала до своєї мис-сии. Винахідник зовсім не журиться тим, чи його винахід не по-шкодить деяким місьям.

ПОЛІТИЧНИ АРЕШТИ.

До „Дня“ лиштує в Бере-жан: Дня 30. травня 1925 ареш-товано в Підгайках Марію Кучміну під замітом злочину головної зради, Посуджено її в тім, що в 1919 не черешко-ма, а роаристів польського шпівона в Підгайках і що від 1919 по рік 1925, мешкаючи стало в Озернам, переводила протидержавну роботу. По де-решенню вступного слідства справу припинено і дня 17 серп-ня 1925 звільнено підсудиму з тю-рми. Дня 3. серпня 1925 ареш-товано студента Івана Юрєва і господаря Степана Мар-кевича з Литвинова і Степана Лавоскського, агента Дністра з Пільгачів і спроводжєно до бе-режанських арештів під замі-том повонення злочину пуб-личного насильства з \$ 65 ак. Річ у тім, що загалі громада-не на зборах в Литвинові по-сяжували потребу асєкурації в Дністрі. Дня 7. серпня 1925 звільнено всіх трох з тю-рми. У Сернях долішніх, рогатинсь-кого повіту, селяне Юрко Пйонткевич, син Івана, Онуф-рій Духа і його син Іван в не-ділю дня 9. VIII 1925 р. вибра-лися дзвонити на вєсенню і на-мурі дзвоник заважали папір, на котрому по польськи зви-вано люді до соціальної рево-люції“ перелякалися і відій-шли домі, а один з них зго-лосив комісарєв громади, що на перші асїтє якийсь безбез-печний папір. Дня 16. серпня 1925 поліція придержала всіх трох громадян, а дня 19. 8. 1925 переведєно їх до бережанської тю-рми під замітом злочину го-ловної зради. Тут просиділи до дня 24. 8. 1925. без пересуду-вання, а щойно тоді проголоше-но їх ухаду з вступним слідство-м за злочин головної зради і об-в'язанням арештом. Жааобу проти того ухаду радла папіра дня 25. 8. 1925 відхилює. Та-ким робом мирні громадяни п-ки дзвонити і наплатити собі біду. Заквєстований часо-пис це „Товариство“, орган ко-муністичної молоді з Варшави. Салі.

БРАТ ПРОТИ БРАТА.

Екстер, Онт. — Сімашить їд-ти тому назад два брата Мек-мідани фармеруваї побіє се-бе в окрузі Савт Гурон. Від-каз один брат постановив по-кинути фармерство. Свою фар-му спровдв своїм братові і той фармерував на двоє фар-мів. Нині ці брати є вибрані кандидатами на посів до От-тави, але з рамені противних собі партій. Томас Мекмілак, фармер, кандидує з рамені лі-беральної партії, а другий Р. Д. Мекмілак, що був перекл 17 літним фармером, з рамені „Добутель Фармерс оф Онт-аріо“. Неважко цікаве по-літичне явище!

СРІБНІ ТАЄМНІ ХМАРИ.

Лєнінградська „Красная Га-зета“ перешає таку звістку: Останній дивизіон обсерваторії в Пулкові можна буде запримі-тити лише космічне явище. На-себі винини срібні хмари, я-ких у Росії ніколи раніше не з-наєди. Ці хмари знайшлися у висоті 70,000 метрів, дари, що нормальні хмари не висять ви-ще як на 17,000 метр. Посува-ючись з півночі кілька днів, на-решті щезли. Вони не є сріб-ні розсички цього таємного я-вища легкого теорією, а ставлять гіпотезу, що це має асвалі-чний поруху, який започав хур-товина і які тільки нині очам в-идяються срібними.

АРЕШТОВАНИЯ НАДУВАЧА: ЛЕГКОВІРНИХ ЛЮДИЯ.

Вінніпєгська поліція арешту-вала Петра Станчука, інакше Петра Стєнілія, і задержала його покищо у поліційних ареш-тах. За Станчуком пошукує по-ліція з Мус Джо і його від-ставляє небаром туди. Стан-чук є звисний з цього, що хва-лився перед людьми, що уме-так підробляти гроші, що ніж-кий банкер цього не пізнає. Він брав від людей насамперд малі доларові банкноти і обі-цяв зробити з них, при помо-ці своєї машини і зручності, ціл-ком правдиві долари. По кіль-кох днях, діставши від тих са-мих людей доларові банкноти на більшу суму, зникав з ними.

ГЕНІЯЛЬНИЙ ХЛОПЕЦЬ.

Недавно тому появилсь в річнихах шведської академії праця з обську астрономії про т. зв. прибігуючі зорі; ви-значивсь вона великою тех-нікою обсервації й глибокою аналізою та бистроумними за-мітками з фізіології. Автором сїя праці є молоденький 17-літ-ній хлєпчина Bengt Stroemgen з Копєнгагн, ун 1908 р. Цей не-звичайно здібний молодєць, син директора астрономічної обсерваторії в Копєнгазі, вже в 10 році життя записався з ви-щою математикою, а в 12 році життя почав систематичні об-сервації зор, яких вислідом є гадана вище наукова праця.

Перші праці про ррх комет та-кож сїя пір помістив у факсвих німєльских журналах, числячи із 30 років життя. Коли доламо, що попри ці астрономічні ро-боти, що вимагають великого накладу праці і то головню у нічній порі, цей хлєпчина ко-роче ще до школи — во яких шість годин щоденно, то по-двійнати треба і цілї воли і здіб-ності молодого Bengta, якого праця науковий світ признає з великим признанням.

ГРАБСЬКИЙ МАЄ УСТУПИТИ.

Чутки про недалеке уступ-ленє польського премєра Грабєського спонукали його до офіційного заявї, що всі ті по-голоски не відповідають прав-ді, та що він від часу, коли роз-почав санацію фінансів, не ду-має уступати і тепер про се не думає. Премєр Грабєський сва-же, що його димісія, якщо не вининий критичний господа-рський момент для Польщі, мо-гла-б є погіршити ситуацію і тому тек вказує на спекуля-ційні круги та ворожі Польщі заграничні чинники яко на же-рело вісток про його димісію. Не вважаючи на таку катего-ричну заяву, варшавські газети не вгавають у настрижному за-повіданню про швидко ррх польського кабінету, причому нє наслідками прем. Грабєско-го називають військовий міні-стр Сікорського.

НА УКРАЇНІ БРАКУЄ ЦУКРУ.

Колєсь Україна годувала воєну цукром цілу Росію і ще вивозила багатов за кордои, а тепер мучить його сама за кор-доном купувати, а ціна цукру тепер два рази вища, як була перед революцією. За кордо-ном закуплено 11 мільонів пудів цукру, але достава його з за-че кордоном спізнислася і по всій У-країні відчувається гостра не-достаца цукру та підмисляється чин на нього. Однєчасно в ра-дянських часописках можна ча-сто дивити семахваліх допис-ів зі замітки про незвичайні у-спіхи відбудови цукрової про-мисловості.

Ліга Народів скликає міжна-родню економічну конференцію.

ЖЕНЕВА, Швейцарія, 24. вересня. — Остаточю 36ір Ліги Народів приняв внесенє французького делегата на скликанє міжнародної економічної конференції.

НЕВДОВОЛЕНІ З КУЛІДЖА.

ЖЕНЕВА, 24. вересня. — Члєни Ліги Народів недоволені із заяв президента Куянджа, що він щойно порадить Кон-грєс, як вислати делегата на конференцію Ліги у сїм об-меження зоружєнь.

НОВИЙ ДІМ ДЛЯ ЛІГИ НАРОДІВ.

ЖЕНЕВА, 24. вересня. — Фінансова комісія Збору Ліги На-родів постановила призначити 11,700,000 швайцарських зо-лотих франків на будову нового будинку для Ліги Народів над озером Леманом.

Теперішній будинок Ліги Народів буде проданий.

НІМЕЦЬКО-ФРАНЦУЗЬКА ГРАНИЦЯ.

БЕРЛІН, 24. вересня. — Німєцьке правтєльство зго-дилось вислати до Люперн, у Швайцарії, свою делегацію на пе-реговори з Францією і з другими аліантими у справі заборони німєцько-французької границі.

ВІЗНЯТЬ КОМУНІСТІВ.

БУДАПЄШТ, столиця Угорщини, 24. вересня. — Тут ареш-товано комуніста Натіаса Ракюша, котрий був утік відді до Росії, а тепер назад вернувся з підроблєним паспортом. Крім того арештовано тут 42 інших комуністів.

З ВІЙНИ В МАРОКУ.

ФЕЗ, столиця Марока, 24. вересня. — Сьогодні Ріфір осяс-нуди в одному ватинку фронту побіду над Французами. Знову в другому місці Еспанії побідили і загнали Ріфір над воду. Та сї радше потонули, а не хотіли віддатися в полон Еспаніям.

АБД-ЕЛ-КРІМ ПРОТИ АМЕРИКАНЦІВ.

ФЕЗ, 24. вересня. — Провідник Ріфір, Абд-єл-Крім, оголо-сив, що заплатить \$5,000 за голову кожного американського летуна.

ПРОТИ АМЕРИКИ.

ПАТНА, Індія, 24. вересня. — Комітет Воєнної Ліги Кон-грєсу осудив нині акцію Злучених Держав у відмові аступу англійському послову, родом Індійцев, Шапуїрі Сакхатвал, до Америки на зїзд міжпарламентарної уїлі.

МОСКОВСЬКА АВАНТУРА В ЯПОНІЇ.

ТОКІО, столиця Японії, 24. вересня. — Сиди приїхало 4 російських представників робітників комуністів. На стапї і на улиці вихали їх тисячі японських робітників з червоними пра-порами, співачок революційні пісню, яка тут заборонена.

Поліція в сїм 1,000 люді прийшла робити спосіб і при-шдо трини до борні, але советських делегата не зачіпала, бо на основі японсько-большевіського договору Росіяни мають свободний аступ до Японії.

Поліція покищо лиш береже їх, але як через них буде бль-ше замішання в місті, то їх прожєне.

ВНУК КАЙЗЕРА КОРОЛЕМ.

БЕРЛІН, 23. вересня. — Визначний протєстантський про-двідин барон Бонні заявляє, що внук кайзера Вільгельма, князь Фрідріх Вільгельм є правним королєм Прусії і має об-в'язки, як тільки йому минє 21 літ.

Він каже, що умова з 1850 року між складовими дер-жавами, які творять федерацію, про насильство престоло, не від-кинула. Однею кайзер зріс престолом, а його син Фрідріх Вільгельм, вступаючи до Німєччини, зложив заяву, що не кандадує на престол, отже остаеться, каже Бонні, син буюшого престолонаслідника Фрідріха Вільгельма, тепер майбє 20-літ-ній князь Фрідріх Вільгельм. Він доручує за нього вже тепер укрїтити у церквах як за папукою Прусії.

ПОЛЬЩА РОБИТЬ БІЗНЕС.

ВАРШАВА, 23. вересня. — Польський уряд вивердав монополь на вироб і продаж сиринків у Польщі нйорської ко-мпанії Інтєрнєшенел Мєч Корпорєшєн.

Са компанія має заплатити польському уряду \$5,500,000 за всі фабрики сиринків, які є в Польщі, і \$1,000,000 за ареш-т, та якісь має ще Польщі позичити \$6,000,000.

Компанія буде власничець фабрик сиринків у Польщі і в д-ренду монопольно має покищо на 20 літ.

РОЗВІД МОЛНАРА.

БУДАПЄШТ, столиця Угорщини, 23. вересня. — Жінка відомого композитора і письменника Франца Молнара, Сара Федяк, подала до суду о розвід.

Молнар годиться на розвід з тим, що заплатить їй від-шкоду \$30,000.

ВІКТОРИ ТУР ГРАЧІВ В КАРТИ.

НЮ ЙОРК, Н. Я., 23. вересня. — Тутешня поліція вилучила мору грачів у карти при 141 Бест 69-й унції, біля Бродвєя, і сьогоднішні напала на неї та узявизла 144 грачів.

Сих 12 дозвінь грачів перевезено на поліційну станцію і 14 патрільних позак.

Між узявизених є власники нори Франк Ракі і Семуїл Штайн і 18 вейлерів. Арештованих обшукують за гур і вил-тї і за несприятним поведєнням.

"SVOBODA"
GRAND ST. JERSEY CITY, N. J.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА.

к і не горожанови. Всі папери
виздом.
мерники і Кимдд.
мтією, доручаючи на останній
інтракти.
и і також американськ і всю-
ованих щих.
и Америці.
тьєх до: 218—
AD ST., NEW YORK, N. Y.
